

הממשלה את הוצאותיה המנופחות תחת לגנות מיסים בלתי פופולריים למימון הוצאות אלה, ולהוציא את הכסף ישר מכיסו, הרפיסה הממשלה כסף, וכך פשוט הורידה את ערך הכסף שבכיס האזרחים.

לא הלך הכסף הזה?

בכל יום בשנת תשמ"ד הוציאה ממשלת ישראל במיליון דולר על המשך הנוכחות בלבנון, ושני מיליון דולר על הרחבת ההתנחלויות בשטחים הכבושים.

כדי להמשיך במדיניות החוץ הנקוטה ביריה, קיימה הממשלה מכונה צבאית אדירה, שהיתה הרבה מעל ליכולת הכלכלית של מדינה קטנה. הישראלי, שקרא בגאווה כי "זה" הוא צבא היבשה הרביעי בכוחו בעולם, לא רצה לקשר בין תופעה זו ובין האינפלציה.

גולמל, שהוא סך-הכל של פעילות המשק, האוחז העצום של

לראשונה, שמונה חודשים לפני שהחלה, בכתבה בהעולם הזה על אישי השנה תשמ"א, אריאל שרון — לא נותר דבר.

● הכוח המדיני של אש"ף לא נשבר, והוא המשיך לתפקד כגורם בינלאומי כמו קודם לכן.

● לבנון לא הוכפפה לדיקטטורה של הפלאנגות, כממשלת חסות של ישראל. להיפך, הנשיא אמין אל-ג'מיל שלט בקושי בכיירות רבות, וגם הפלאנגות, שמתוכן צמח, התנכרו לו.

● הסורים לא גורשו מלבנון אלא להיפך — הם שולטים בה בסוף תשמ"ד יותר מאשר אי פעם, ועליהם יישק דבר.

שנת תשמ"ד היתה משופעת בסמלים של כישלון זה. אחד מהם היה מנחם בגין עצמו, שגור על עצמו מאסרעולם כדירתו, שם נמק ונמוג. סמל אחר היתה ההחלטה הרשמית של ממשלת לבנון לקרוע לגזרים את הסכם הישראלי-לבנוני, שגם הוא לא היה אלא פארווריה של הסכמי השלום המוכתרים. הסמל האכזרי ביותר היה התמוטטות בניין המימשל בצור, בעיקבות פעולת ההתאבדות של קנאי ירעי. וסמל עגום נוסף היו שלושת השבויים הישראליים

ואוחז בפרי. אך מאחר שהפרי הגדיל את אגרופו הקמוץ, לא יכול היה עוד להוציא את היר, כך היה נשאר תקוע, כשאינו מסוגל להוציא את ידו בעודה אוחזת בשוץ, רמינו, יורש כוחותיו של השוץ בגלל תאוותו.

כדי להסביר את המשך הנוכחות המציאו ארנס ויורשו, יצחק רבין, סיפור על "ערכבות ביטחון", שיתמשו בכוח היום עליידי מסירת השטח בידי "צבא דרום-לבנון" רמינו, יורש כוחותיו של סער חדא, שנפטר השנה מסרטן.

אולם הגוף שהורבק לו השם המפואר צד"ל, על מי שקל צה"ל לא היה אלא חבורה של שבוירי-חרב, עושי-דברה של ממשלת-ישראל. הרעיון שבו זה יחזיק מעמד בלב אוכלוסיה עוינית וקנאית, אחרי צאת ישראל מן השטח, גבל בגיחוך.

בעיני הציבור הצטייר ארנס כאיש פרמגטי, סביר, מתון, שקול. אילו היה כזה, יתכן שהיה יוצא מן הסכך, אך מאחורי חזית פופולרית זו היה ארנס, בדיוק כמו יצחק שמיר וגאל הכהן-אורג, לאומן קנאי, קיצוני, נוקשה וצראופק, הוא נכשל.

הוא לא היה אישי-השנה תשמ"ד.

● האיש שלא היה גאון

לא היה צורך להיות גאון כדי להביא לנפילת ממשלה זו, שלא היתה מסוגלת לפתור אף בעיה אחת מן הבעיות הבעורות שעמדו מול המדינה.

בכל זאת עשה זאת גאון — ולא דווקא גאון ישראלי. היה זה נסים גאון, מיליונר יהודי-ספרדי-שווייצי, בעל בתי-קניון וקשרים מסועפים ברחבי העולם, וגם בניגריה.

גאון זה שייד לתופעה חדשה בישראל: קבוצה של מיליונרים בינלאומיים, שכל אחד מהם קנה לעצמו בישראל מיפלה קטנה או פלג במפלגה גדולה, כדי להשיג באמצעות השר "שלו" הטבות כלכליות מפליגות. היו שקנו שרים ליברליים, היו שהשקיעו במפלגת-העבודה, היו שחילקו את השקעותיהם בין כמה פלגים.

גאון הספרדי מימן את הקמת תמ"י, ושרי תמ"י היו עושי-דברו.

כאשר הסתבר בניגריה, המדינה האפריקאית הגדולה והעשירה שמקורותיה הכספיים התדרדרו ביגלל משבר-הנפט העולמי, פנה גאון כמובן אל ממשלת-ישראל. הוא רצה שתערוך להלוואות שהיו דרושות לו כדי להתגונן מפני המכה.

זהו עניין של מהיכבך במציאות הישראלית, שבה יד מיפליג תית רוחצת יד מיפליגתית, ועסקות כאלה נעשות מתחת לשולחן. אך הפעם השתבש משהו, במקרה: שכחו להודיע על כך לחבר-כנסת בלתי-חשוב מטעם הליכוד, יגאל כהן, שיש לו לב ישר וכוח-תפיסה מוגבל. בוועדת-המישנה של הכנסת הוא סירב לאשר את הערבות, העיסקה נכשלה, וגאון הוועם החליט להפיל את הממשלה.

באותה השעה ועם גם, שליוו וועושה-דברו של גאון, אהרון אבו-חצירא. זה סיים את תקופת-המאסר בת שלושה-חודשים שנגזרה לו בעוון מעילה בכספי קרדצדקה. המאסר הומר כעבודת-חוזק במיתקן מישטרן בכית-דגון, אך אבו-חצירא מצא את עצמו מחוץ לממשלה, שבה נתפס מקומו עליידי מ'2, אהרון אוזון. היתה לאבו-חצירא רק דרך אחת לחזור לשולחן-הממשלה: להפיל את הממשלה הקיימת ולהצטרף לממשלה הבאה.

אהרון אבו-חצירא מייצג תופעה ישראלית מובהקת. ישראל אינה המדינה הדמוקרטית היחידה בעולם שבה שולט ציבור-עסקנים מושחת. אך בכל המדינות המערביות יש כאל: מי שנתפס בשחיתות מסתלק מן הבימה הציבורית, למען יישמר כבוד הדמוקרטיה. לא כן בישראל.

דרכו של אבו-חצירא רצופה במעשי שחיתות ציבורית

כהן-אורג על שטר דולר בתעמולת הבחירות של המערך: משימה בלתי-אפשרית

שהוחזקו בידי אחמד ג'בריל, גם אחרי שני פסטיבלים של הילופי-שבויים בתשמ"ד.

לקראת סוף תשמ"ד פירסם עיתון אמריקאי דו"ח מודיעיני אמריקאי על ביצועי צה"ל במלחמת-לבנון. הוא אישר את אשר ידעו יורעי-דבר זה מכבר: שניחול המלחמה היה כישלון ביותר גם מבחינה צבאית-מקצועית, וכי כוחות צה"ל לא השיגו את היעדים הצבאיים שנקבעו להם.

אך גם כזה לא היה די. במשך כל השנה נמשכה המלחמה הזעירה בדרום-לבנון. אוכלוסיה, שהיתה עוד לפני שנתיים ירדותית לישראל, הפכה אויבת מסוכנת, כאשר המחתרת השיעית מנהלת מלחמת-גרילה, שהעמידה בצל כל מה שבוצע בעבר עליידי פיראיון פלסטיניים.

מיספר האבידות הישראליות בלבנון טיפס בהתאמה לקראת הקבר ה-600, והרווח היחיד של כל ההרפתקה היה רכישת אייב חרש, קנאי ונהישי-החלטה בגבול הצפוני.

בסוף תשמ"ד הבינו מיטב המוחות שיש לצאת מלבנון, ובמהרה. אך שריה-ביטחון, משה ארנס, לא היה מסוגל להתמודד עם אתגר זה. בעורפו נשף קורמו, אריאל שרון, אריכל התבוסה, שחזר השנה לזירה המדינית, שעלה כדרגה בממשלה החדשה שקמה בסוף השנה.

הנוכחות הישראלית בדרום-לבנון דמתה למלכודת אפריקאית. בניה-שבטים היו נוהגים להכניס שוין לבקבוק פתוח, ולחבר את הבקבוק לעץ. השוין היה מושך קוף, שהיה משחיל ידו לבקבוק

ואזרחי-ישראל שלבש מדים — מדי צבא-הקבע, צבא-החובה בצבא-המילואים המגויס — מבלי לייצר דבר וחצי דבר, הבטיח את גידול האינפלציה ואת ייקור כל מוצרי-ישראל, שניסו להתחרות בשווקי העולם.

בדומי פשוט: המיבנה של טנקיה-מרכבה הורכב על מנוע של מכונית קטנה, שלא היתה מסוגלת לשאת את הנטל.

נוסף על שאר הביזבוזים, הפרשת משאבים רבים לקיום מימסר דתי סחטני וטפילי ושיחזור ההון השחור מכל חובה למדינה, הבטיחה מערכת זו פשיטת-דגל.

שום פוליטיקאי ישראלי לא היה מוכן להורות באמיתות פשוטות אלה, הגלויות לכל כלכלן מתחיל. היה קיים קשר של השתקה, שלא הופר גם עליידי עסקני המערך במערכת-הבחירות, אלא בחציפה. פחות מכל היו אנשי-הליכוד מוכנים להפר קשר זה.

וכך ראתה המדינה שרי-איצר אחד אחרי השני מטעם הליכוד, שניסו להתמודד עם התפקוד הבלתי-אפשרי. הם רמזו לכבאים שנקראו לכבות שריפה, אך שנאסר עליהם להשתמש במים ובחומרי-כיבוי אחרים.

חוסר-האחריות של יורם ארדור הגיע לשיאו בראשית תשמ"ד, והוא נאלץ להסתלק, "הכלכלה הנכונה" שלו היתה לבדיחה גם בפי פשוטי-עם.

האיש שבא במקומו, יגאל כהן-אורג, הבטיח לנקוט קו הפוך, אך מצא את עצמו מייד כלוא באותה הדילמה עצמה. אם היה ארדור לאומן קיצוני, היה כהן-אורג לאומן קיצוני עוד יותר. האיש — מתנחל באריאל, בעלה של מתנחלת קיצונית ואביה של מתנחלת חזרתית-שובה — היה האדם האחרון שיכול היה לקום על ההתנחלויות. כנף מובהק גם לא יכול היה לתבוע את הוצאת צה"ל מלבנון, או את צימצום המכונה הצבאית הכבירה, לכן השמיט כהן-אורג מליצות חרשות, אך המשיך בקו הישן. בעוד שיעור האינפלציה מטפס מעלה-מעלה, מעבר לסיוט השחור ביותר של אריי

חבורת הפרופסורים לכלכלה השתתפה בטרראגדיה זו, כמו מקהלה יוונית, כשהיא משרתת כל שליט חולף — כשם שהמיוחסים היו מוכנים להצדיק ולקלס כל שליט שנקט קו אווילי כלפי הערכים, וכשם שהמיוחסים הצבאיים שירתו כל שרי-ביטחון שהכניס את ישראל לבזי.

לא ארדור, לא כהן-אורג ולא כל עסקן אחר שטיסל השנה בכלכלת ישראל היה יכול אף לחלום על תיאור אישי-השנה תשמ"ד.

● איך לדכוש אויבים

ולהיכשל במלחמה

חת הסיבות להתמוטטות הכלכלית היתה מלחמת-לבנון — מלחמה שנועדה להסתיים תוך 48 שעות ושמלאו לה בתשמ"ד שנתיים, מבלי שהסוף נראה לעין.

במהלך תשמ"ד התערטלה מלחמה זו מכל מחלצותיה הכובדות, והתגלתה בכל מעורמיה.

יתכן שישום מלחמה יזומה במאה ה-20 לא הגיעה לשיא מביש כזה של כישלון צבאי, מדיני ומוסרי גם יחד, כמו מלחמתם של אריאל שרון ומנחם בגין, ואנשי-השנה של תשמ"א, תשמ"ב ותשמ"ג.

משלושת יעדיה האמיתיים של המלחמה — שנחשפו

גופות חללי התמוטטות בניין המימשל הישראלי בצור: לקראת הקבר ה-600